

« فضای مجازی و خطرات آن برای کودکان »

حرکت گام به گام و نظارت بر فعالیت‌های کودکان در فضای مجازی می‌تواند وظیفه‌ای چالش برانگیز محسوب شود. این مساله زمانی که کودکان و نوجوانان دارای رایانه شخصی، تلفن همراه هوشمند، تبلت و یا کنسول‌های بازی‌های ویدیویی هستند، شرایط جدی‌تری نیز به خود می‌گیرد. با این وجود، استفاده از اینترنت توسط کودکان می‌تواند به تجربه‌ای لذت بخش هم برای شما و هم برای آن‌ها مبدل شود.

وب سایت‌های دوست داشتنی بسیاری در اینترنت وجود دارند که آرایه خدمات به افراد نوپایی که برای نخستین بار جست و جو و کاوش در دنیای پهناور اینترنت آغاز کرده‌اند را در دستور کار خود قرار داده‌اند. استفاده از این خدمات می‌تواند فرصت‌های آموزشی مفیدی را برای کودکان فراهم کند. در نظر گرفتن ایمنی کودکان در فضای مجازی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و از این طریق والدین می‌توانند در بهترین موقعیت ممکن هدایت دقیق و مسوولانه فرزندان خود در فضای مجازی را بر عهده بگیرند.

از این رو، آگاهی و شناخت از خطرات موجود در این زمینه و برنامه‌ریزی مناسب پیش از فراهم کردن دسترسی به اینترنت برای کودکان از اهمیت ویژه‌ای در دنیای امروز که شاهد آهنگ سریع پیشرفت فناوری است، برخوردار می‌شود. در ادامه این مطلب گزیده‌ای از خطرات و همچنین اقدام‌های لازم برای حضور ایمن کودکان در فضای مجازی را بیان می‌کنیم.

❖ خطرات فضای مجازی برای کودکان

در فضای مجازی، امکان برقراری تماس‌های نامناسب کودکان با افرادی که ممکن است قصد سوء استفاده، بهره‌برداری و یا تجاوز به حریم خصوصی آن‌ها را داشته باشند، وجود دارد.

در فضای مجازی، امکان بروز رفتارهای نامناسب کودکان به واسطه تاثیرپذیری از شیوه‌های برخورد آنلاین دیگران مانند ارایه اطلاعات شخصی در مکان‌هایی که افراد بسیار زیادی به آن‌ها دسترسی خواهند داشت، وجود دارد. بر همین اساس، امکان تبدیل شدن کودکان و نوجوانان به عامل و یا هدف "زورگیری سایبری" وجود دارد.

در فضای مجازی، امکان دسترسی به محتوای نامناسب مانند فیلم‌ها، تصاویر، مطالب و نوشته‌های غیر اخلاقی، نژادپرستانه، خشونت آمیز و دیگر موارد مضر و خطرناک یکی دیگر از مواردی است که کودکان و نوجوانان را به شدت در معرض تهدید قرار می‌دهد.

در فضای مجازی، امکان تجارت گرایی که شامل بازاریابی و تبلیغات گسترده با محوریت کودکان می‌شود، وجود دارد. در فضای مجازی، امکان دسترسی کودکان به اطلاعات شخصی والدین و یا افراد دیگر که روی رایانه آن‌ها ذخیره شده‌اند، وجود دارد. در فضای مجازی، استفاده بی‌دقت و یا ناآگاهانه کودکان می‌تواند احتمال آلودگی رایانه و یا دستگاه‌های دیگر به ویروس‌ها و بدافزارها را افزایش دهد.

❖ ایمن نگه داشتن کودکان در فضای آنلاین

روش‌های مختلفی برای ایمن نگه داشتن کودکان هنگام حضور آن‌ها در فضای مجازی وجود دارد. بی تردید، یکی از موثرترین روش‌ها در این زمینه آموزش آن‌ها از سنین پایین و آشنایی و افزایش آگاهی کودکان درباره خطراتی است که امکان مواجه شدن با آن‌ها در فضای مجازی وجود دارد.

همچنین، کودکان باید چگونگی شناسایی این تهدیدها و خطرات و اقدام‌های ضروری برای مقابله با آن‌ها را فرا بگیرند. منابع آموزشی مناسبی برای والدین، معلمان و حتی خود کودکان وجود دارند که ابعاد مختلف ایمنی کودکان در فضای آنلاین را پوشش می‌دهند. در ادامه برخی از اقدام‌های مثبتی که می‌توان مورد بهره‌برداری قرار داد را معرفی می‌کنیم. به یاد داشته باشید که این عوامل با افزایش سن کودکان تغییر کرده و به طور مرتب باید مورد بازبینی و توجه قرار بگیرند.

- ✓ باید کودکان نسبت به این مساله آگاه کنید که مخاطبان آنلاین آن‌ها در فضای مجازی لزوماً همان افرادی نیستند که بیان می‌کنند. به عنوان مثال فردی که بی‌کار است می‌تواند خود را مهندسی با درآمد بالا توصیف کند.
- ✓ محرمانه نگه داشتن اطلاعات و جزئیات شخصی در فضای مجازی و عدم دسترسی عمومی به آن‌ها، اقدام دیگری است که باید به کودکان پیش و در زمان استفاده از اینترنت آموزش داده شود.
- ✓ هنگامی که کودکان فهرست آنلاینی را تکمیل می‌کند باید اطمینان حاصل کنید که از آدرس ایمیل خانوادگی که برای آن‌ها در نظر گرفته شده است، استفاده می‌کنند.
- ✓ کودکان هرگز نباید بدون نظارت فردی بالغ با فرد یا افرادی که در دنیای مجازی ارتباط داشته‌اند، در دنیای واقعی نیز ملاقات داشته باشند.
- ✓ ارتباط نزدیکی با کودکان برقرار کرده و با افزایش حس اطمینان در وی، این امکان را فراهم کنید تا درباره نگرانی‌های خود پیرامون مکالمات، پیام‌ها و یا رفتارهایی که در فضای مجازی داشته است، صحبت کند. کودکان را تشویق کنید تا تجربه حضور خود در اینترنت را با شما به اشتراک گذاشته و آن را به یک تجربه خانوادگی مبدل کنند.
- ✓ از کودکان بخواهید تا هر گونه زورگویی‌های سایبری را به سرعت و از طریق گفت و گوی حضوری و یا تلفنی به شما اطلاع دهند.
- ✓ از تنظیمات کنترل والدین در مرورگرها، موتورهای جستجو و بسته‌های امنیت اینترنتی برای حضور ایمن کودکان در فضای مجازی استفاده کنید.
- ✓ در صورت امکان، از نرم افزارهای ویژه کنترل والدین استفاده کنید.
- ✓ هرزنامه‌ها و پاپ آپ‌های ناشناس و متفرقه را مسدود کنید.
- ✓ امکان دسترسی تنها از طریق یک رایانه خانوادگی که در اتفاقی مشترک قرار دارد را برای نظارت هرچه بهتر بر فعالیت‌های اینترنتی کودکان فراهم کنید.
- ✓ همواره در نزدیکی کودکانی که در فضای مجازی هستند، حضور داشته باشید.
- ✓ در صورت امکان از یک صفحه اصلی اینترنتی کودک‌پسند در تنظیمات مرورگر خود استفاده کنید.
- ✓ با زبان رایج در اتاق‌های گفت و گو آشنا شده و برای آگاهی هرچه بیش‌تر با عملکرد آن‌ها یک حساب کاربری در وب سایت یا نرم افزارهای خدمات دهنده آن‌ها ایجاد کنید.
- ✓ یک حساب ایمیل خانوادگی ایجاد کنید تا در صورت نیاز به ثبت نام در برخی وب سایت‌ها و یا رقابت‌های آنلاین، کودکان از آن استفاده کنند.

- ✓ طمینان حاصل کنید که فرزندان به حساب‌های کاربری شما دسترسی نداشته تا از پیامدهای منفی مانند حذف کردن و یا جا به جا شدن غیر منتظره و ناخودآگاه اطلاعاتان توسط کودکان جلوگیری کنید.
- ✓ نسبت به محدود کردن دسترسی کودکان به حساب‌های کارت‌های اعتباری یا اطلاعات بانکی اطمینان حاصل کنید. همچنین از عدم دسترسی آن‌ها به فروشگاه‌های آنلاین و یا وب سایت‌های دیگری که جزئیات و اطلاعات شما در آن‌ها ذخیره شده‌اند اطمینان حاصل کنید.
- ✓ در مدت زمان استفاده از رایانه برای کودکان و این که چه زمانی در طول روز باید مورد استفاده قرار بگیرد، محدودیت‌هایی را قایل شوید.

❖ کودکان از چه سنی می‌توانند گوشی تلفن همراه داشته باشند؟

گوشی تلفن همراه برای دانش آموزان سنین دبستان و راهنمایی مناسب نیست، اما نوجوانان مقطع دبیرستان می‌توانند گوشی تلفن همراه داشته باشند، اما والدین باید بر اساس سبک فرزند پروری مقتدرانه خود قوانینی را در خانه وضع کنند و آموزش‌های لازم را برای پیش‌گیری از بروز خطرهای

احتمالی در فضاهای مجازی به فرزندان خود بدهند. والدین می‌توانند برای دادن آموزش‌های خود به کودکان از روش‌هایی مانند قصه یا داستان‌گویی استفاده کنند، بنابراین کودک یا نوجوان باید نخست آموزش‌های لازم را دیده باشد سپس وارد شبکه‌های اجتماعی شود.

داشتن گوشی تلفن همراه برای کودکان نشان دهنده مدرن بودن نیست. اگر کودک در این سنین گوشی تلفن همراه داشته باشد، می‌تواند وارد شبکه‌های اجتماعی شده و آسیب‌های زیادی در کمین او باشد. استفاده از فضای مجازی با حفظ محدودیت زمانی و در ساعات خاصی با نظارت والدین برای کودکان و نوجوانان مانعی ندارد.

کودکان و نوجوانان نباید بدون برنامه‌ریزی ساعات طولانی از شبانه‌روز خود را در فضاهای مجازی سپری کنند، زیرا این موضوع در طولانی مدت می‌تواند آسیب‌های زیادی را برای سلامت جسمی و روانی فرزندان به همراه

داشته باشد. گاهی برخی نوجوانان با سپری کردن زمان‌های طولانی در شبکه‌های اجتماعی به این فضاها اعتیاد پیدا می‌کنند و در امور تحصیلی خود با افت عمل کرد مواجه می‌شوند. اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی می‌تواند بر خلق و خوی نوجوان اثر منفی بگذارد و افسردگی را در او ایجاد کند.

والدین باید برای کودکان و نوجوانان خود برنامه‌ریزی دقیق داشته باشند و امکان استفاده از فضای مجازی را برای آنها به شکل هدفمند و دقیق فراهم کنند تا میزان آسیب‌ها بسیار کم‌تر شود.

منابع: yjc.ir / beytoote.com تهیه کننده: روابط عمومی موسسه خیریه نیکوکاران راز / تابستان ۹۹

نفس کشیدن سندی برای زنده بودن،
و هم نفسی، دلیل ادامه زندگی ست.
دی دی، حامی راز

DiDi_Water
www.didiwater.com
info@didewater.com

razcharity
www.razcharity.com
info@razcharity.com

موسسه خیریه نیکوکاران راز
غیر دولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه